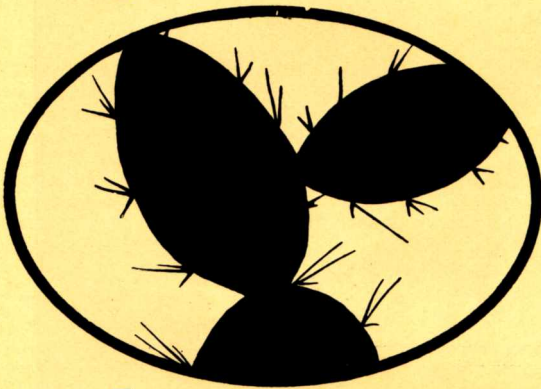

SUCCULENTA

Nederlandse Vereniging van Liefhebbers
van Cactussen en andere Vetplanten

Nummer 5

Sept. – October 1949

Redactie-adres;

A. J. A. Uitewaal, Alex. Boersstraat 25 huis Amsterdam

Secretariaat:

Mevr. J. Grullemans – v. Berghem, Heereweg 19, Lisse

KENT U deze foto nog ?

Lang voor de oorlog ontvingen wij onderstaande foto van een Negerhandje in bloei!

Daarna kregen wij nog brieven over bloeiende Negerhandjes.

Al deze schrijvers waren POKON-gebruikers. U zult zeggen, hoe is dat nu mogelijk, dat Cactussen niet alleen

goed groeien maar ook bloeien door POKON. In grote lijnen komt het hier op neer, dat in POKON veel bloei-bevorderende elementen aanwezig zijn in gemakkelijk opneembare vorm.

U weet het: als U POKON in een gieter of fles doet en U vult deze met water, dan is de POKON al totaal opgelost als de gieter of fles vol is. Door de totale oplosbaarheid van POKON heeft men geen bezinksel en krijgen dus alle planten precies evenveel POKON.

Zou er nog één Succulenta-lid zijn dat geen POKON gebruikt? Zij hebben toch al lang van elkaar gehoord dat ze hun planten op POKON tracteren.

POKON IS UITSLUITEND VERKRIJGBAAR IN POEDERVORM.

Verkrijgbaar bij de Bloem- en Zaadwinkels in flessen van $\frac{1}{2}$ ons, 1 ons, 1 pond, 1 Kg.

Nederlandse Vereniging van Liefhebbers
van Cactussen en andere Vetplanten

SUCCULENTA

Hoe men zonder het zelf te willen
cactusliefhebber wordt.

Door Ernesto Vatter.

Vindplaatsen van Lobivias in Salta, tot 5000 m.

(foto: Vatter).

JA, dat is een wonderlijke geschiedenis en als het U, medeliefhebbers, niet te lang duurt, dan verzoek ik U met mij de herinneringen van de afgelopen jaren in gedachten te beleven.

Omstreeks 1930, toen de cactusmode op zijn hoogste punt stond en in elk huis enige cactussen te vinden waren, maakte ook ik zonder het speciaal te willen, kennis met deze stekelige snaken, Echinopsissen, die door een nicht van mij gekweekt werden.

Zoals ieder jaar in de lente, wanneer de natuur uit haar slaap ontwaakt en zich klaar maakt haar feestgewaad aan te trekken, wilde ik daarbij aanwezig zijn ergens in de vrije natuur, om aandeel in de vreugde te hebben in het mysterieuze ontwaken en ontplooiën der natuur. Evenals andere jaren ging ik ook nu de bergen van Cordoba in, maar nu met de aanmaning en opdracht van mijn nicht om tevens cactussen te zoeken en mee te brengen. Dat vroeg zij mij, die heel iets anders van plan was, zoals het galopperen op de rug van een paard in de onberoerde wilde natuur over berg en dal. Ik dacht hele-

maal niet aan opdrachten om cactussen te verzamelen daar midden in de wijde bergwereld.

Was het toeval, of zal, wat voor een ieder bestemd is, toch eenmaal geschieden? Kort en goed, op een vroege vochtige, stralende voorjaarsdag was ik op weg om de Sierra Chica te bestijgen, die ongeveer 2000 meter hoog is. Vol ondernemingslust ging ik dwars door bos en struiken, sprankelende beekjes en sappige weiden, om vlug in de dichtst bijzijnde bergen te komen, die zo veelbelovend lokten. Bij het afdalen van een glooiing bleef mijn blik aan iets ongewoons op een lichte plek hangen. Daar waar de rotsen uit het gras te voorschijn kwamen, had zich een heel gezelschap van 10 stuks *Gymnocalycium multiflorum* genesteld in prachtige grote exemplaren van 15 tot 30 cm in doorsnede, alle getooid met rose bloemen. Dan blijft men als natuurvriend staan, verbaasd over dit wonder; dat zó iets mogelijk is en dat zó de cactussen groeien in de vrije natuur. Dit schouwspel herinnerde mij aan de dringende opdracht om cactussen te verzamelen. Verder ging het naar de bergen totdat ik met mijn voeten tegen cactussen stootte. Ditmaal weer *multiflorum*, maar toen ging ik scherp opletten of er geen andere soorten zouden groeien. In deze omgeving hing een aangename geur in de lucht en weldra vond ik *Trichocereus candicans* in de schaduw van het struikgewas, met haar mooie geopende bloemkelk; een plant té groot om mee te nemen! Maar ook aan het doornige struikgewas kwam een einde. In de hoogte wordt het uitzicht vrijer en meer open, de blik glijdt over de uitgestrekte pampa en de bergen, diep ademen de longen de kostelijke berglucht in. Hoe vrij, hoe mooi en heerlijk is hier toch alles te midden van de weelderige natuur. Kruidige heesters en planten verspreiden een heerlijke geur en daar te midden van de struiken glanst iets helder als een kleine zon. Bij nader onderzoek blijkt het een kleine vuistgrote cactus te zijn, *Lobivia aurea*, getooid met een half dozijn glanzend gele bloemen. Welk een prachtig gezicht en hoe mooi presenteert zich deze kleine vriend in de woeste omgeving.

Nu wordt opnieuw de belangstelling gewekt van een gewone natuurliefhebber. Zouden er nog meer van deze kleine onaanzienlijke plantjes met zulke prachtige bloemen te vinden zijn? Nu let ik extra scherp op en ga op zoek om meer van deze merkwaardige schepingen van de natuur te ontdekken. Daar glanst weer iets geels en een heel parelsnoer van *Lobivia aurea* groeit langs een bergspleet. Iets hoger blijft mijn blik hangen aan enige planten met platte koppen, wier aantal bij nader onderzoek 20 à 30 stuks blijkt te zijn. Gedrukt tussen de rotsspleten vol met bloemen, knoppen en vruchten groeien hier *Gymnocalycium platensis*, *Ourselianum*, *Sutterianum*, enz. Verder ontdek ik hier *Notocactus pampeanus*, die tussen stenen en kruiden welgedaan breed uitgegroeid is tot 15 cm in doorsnede. Ik besloot een paar mooie exemplaren, aan de wortels dragend, mee naar het dal te nemen en ontdekte tijdens de afdaling in een bosje nog een *Cereus*, zodat ik met mijn handen vol op mijn kampeerplaats aankwam. Na enige keren heen en weer gegaan te zijn, had ik de twee meegebrachte benzineblikken goed vol en kon ik de reis naar Buenos Aires aanvangen met planten voor de cactusvriendin en voor mijzelf, de plantenliefhebber die in de vrije natuur cactusliefhebber werd!

Tijdens het verzorgen en kweken van deze merkwaardige planten, die ik in de bergwildernis verzameld had, ontwaakte bij mij de ware belangstelling. Van een gewone natuurliefhebber was het slechts een paar schreden om een groot bewonderaar te worden van deze eigenaardige stekelige bewoners van de bergen en de pampa's. Des te meer omdat deze stekelige kogels in gevangenschap lustig en onbekommerd verder groeien, knoppen en bloemen producerend thuis in de bloempotten, alsof ze volop in de vrije natuur groeiden. Maar aan alles komt een einde, zo ook aan het hoogtepunt van de bloeitijd. Nog enkele bloemen kwamen achteraan en ik ging de planten nauwkeurig onderzoeken of zich nog ergens bloemknoppen bevonden. Bij dit onderzoek toonden de planten nog een andere kwaliteit, namelijk hun bonte bedoorning die zo prachtig glanst, vooral na een zware tropenregen. Geleidelijk werd in mijn vrije tijd het verzorgen en kweken van cactussen mijn meest geliefde bezigheid. Ook het verlangen naar nog anders gevormde en bloeiende cactussen deed zich steeds sterker gevoelen en zo was ik ongemerkt een rasechte kweker en liefhebber van deze planten geworden. Toen begon het zoeken naar cactussen in uitgestrekte onbekende streken. Reizen die mij kriskras door Argentinië voerden en waarbij ik veel mooie planten vond. Wie zoekt zal vinden; tot boven in Noord-Argentinië zocht ik cactussen. Vanuit mijn verblijfplaats daar hoog in het noorden zag ik nu iedere morgen de hoge kammen van het Andesgebergte voor mij liggen. Hier aan het begin van de kloof „Omebrada del Coro”, groeien mooie kleine Echinopsissen als *E. leucorhodantha* en *Kratochvilliana*, ook *Gymnocalycium Schickendantzii* en verder nog een klein blijvende Echinopsisoort. Nog iets verder in de kloof in de met humus

ge vulde rotsspelen van de loodrecht opgaande bergwanden, hebben de Echinopsissen ook nog een plaatsje veroverd. In deze rotsspelen ontdekte ik nog een witbedoornde *Rebutia* met knoppen, die later prachtige violetkleurige bloemen gaf; een spec. nova? Eveneens vond ik hier verscholen *Aylostera diminuta*. De hogere gedeelten van de wanden waren getooid met grote bossen *Cleistocactus Straussii*, die hun slanke witte zuilen in de heldere berglucht ten toon stelden. Nadat ik nog ongeveer een uur verder gereden had in deze grandiose kloof, waar de mens zich klein en nietig voelt, zag ik de eerste reuzen van *Trichocereus pasacana* opduiken. Zij hadden zich in een vrij groot aantal als wachters op 'n bergglooiing opgesteld, die bedekt was met los rolgesteente. Gedurende het aanschouwen en bewonderen van de gigantische natuur van het Andesgebergte verliep de tijd zeer snel. Zwaar bepakt met mijn kostbare last, rijk aan onvergetelijke indrukken, vol van onderzoekingslust naar het geheimzinnige en onverwachte, dat de volgende dag mij brengen zou, reed ik naar mijn voorlopige verblijfplaats, om nu eens rustig de gevonden kostbaarheden en zeldzame planten te bewonderen en te sorteren, totdat tenslotte mijn gastvrouw mij met een wat verwijtende stem kwam vragen: „Oiga Don! Vd se va a quedar loda la noche con sus cordones? tiene que cenar” (Hoor U eens, wilt U de gehele nacht bij de cactussen blijven? U moet Uw avondeten gebruiken.)

Links: *Cereus coryne*, Sierra de Cordoba.
Op de voorgrond mijn vrouw en kind.
Rechts: Een *Hymenorebutia* uit Juyuy, met gele bloemen.
(foto: Vatter).

De volgende morgen ging ik alweer vroeg op pad. Vrij en zorgeloos voerde mijn nieuwsgierigheid mij verder de kloof in. Terwijl ik mijn rijdier een kleine pauze gunde, ontmoette ik een bergbewoner, die vroeg waarheen ik ging en vanwaar ik kwam en wat ik eigenlijk in deze bergen uitvoerde. Plotseling klaarde zijn gezicht op en hij zei: „Ah, cordoncitos busca vd”, (Ah, U zoekt kleine cactussen), „die groeien in de buurt van mijn huis genoeg, als U tijd hebt moet U mij eens bezoeken”. Ik behoefde hier niet lang over na te denken en daarom beloofde ik terstond zo spoedig mogelijk zijn gast te zullen zijn. Drie leguitos, ongeveer 15 km, verder moest de woning van mijn nieuwe vriend, de indio, zijn. Op een stralende zomermorgen trokken paard en ruiters fris en opgewekt het nieuwe doel vol verwachting tegemoet. Tegen de middag bereikte ik het ontmoetingspunt van de vorige dag en ging toen 3 leguitos verder. Had ik maar beter rekening gehouden met het verstrijken van de tijd en de leguitos. Uur na uur verstreek en waar een woning opdook vroeg ik naar de woonplaats van de nieuwe indovriend, maar telkens kreeg ik hetzelfde antwoord: „Si señor, una leguita mas alla” (ja heer, een legua verder). Steeds vaker moest ik mijn paard aansporen om verder te gaan, om tenslotte laat in de namiddag bij mijn vriend aan te komen, moe maar vol verwachting. De vraag was, wat de volgende dag mij brengen zou, want alles was weldra in volle duisternis gehuld.

Reeds vroeg wekte mijn gastheer mij met: „Wilt U maté drinken?”* Terwijl mijn vriend alles gereed maakte voor de bestijging, had ik gelegenheid mijn nieuwe behuizing te bewonderen. De wanden bestonden uit ongeveer 2 meter hoge planken van 15 cm breed

en 4 cm dik. Ook de meubelen, zoals tafel, stoelen en kasten waren van hetzelfde materiaal gemaakt, evenals de kozijnen en de deuren. Bij het ontbijt vroeg ik mijn gastheer wat voor soort hout hij eigenlijk gebruikt had en tot mijn verbazing antwoordde hij, dat het cactushout was van de oude pasacanareuzen.

Weldra bestegen wij de muilezels, mijn vriend gewapend alsof hij op het oorlogspad ging. Wij gingen de woeste bergen in, die hier 5000 meter hoog zijn en waar Lobivia's zouden groeien. Na urenlang gereden te hebben, bereikten we eindelijk een gebied waar Lobivia's groeiden; een woest gebergte met steil afhangelende wanden en massa's rolgesteente. „Hier moeten wij zoeken”, zei mijn vriend.

Na een tijdlang ijverig gezocht te hebben, vonden we eindelijk, geheel verscholen tussen het rolgesteente en korstmossen, de eerste Lobivia's. Welk een vreugde en voldoening bij iedere vondst van een klomp van deze planten. Alle planten waren spec. nov. Ze waren echter erg beschadigd door ongedierte en insecten. Mijn blik zweefde ver weg in de heldere berglucht over de oneindige keten van de Andestoppen; de lager liggende berghellingen waren begroeid met enorme *pasacanas*, die tot 8 meter hoog waren en een doorsnede hadden van een halve meter. Boven ons cirkelden twee reusachtige kondors, wat mijn begeleider aanleiding gaf om op zijn wapenrusting te wijzen in geval van een eventuele aanval van deze grote roofvogels. Behalve enige Airampoas en *Cylindro-opuntia*'s was op deze hoogte niets meer te vinden, zodat we weer naar beneden gingen. Toen wij de gastvrije indioswoning betraden liep de dag reeds ten einde. De volgende dag vonden we hele kolonies van *Parodia Stuemeri*, *nivosa*, groeiend tegen de bergwanden en vrijwel geheel met rolgesteente bedekte *Gymnocalycium Spagazzinii* en *Echinocactus* (*Pyrrhocactus*) *Straussii*. Onvergetelijke uren bracht ik hier in de berg- en cactuswereld door, samen met mijn natuurlijke eenvoudige indio-vrienden. Als ik een droom verliep deze tijd en bij het afscheid beloofde ik nog eens terug te komen.

In latere jaren vond ik in het midden van Argentinië de nieuwe overdag bloeiende bonte *Cereus* (Vatter nr. 15), die ik tot de mooiste soorten der *Trichocerei* reken, met haar grote gele, rode, witte en oranje glanzende bloemen. Twee tot drie vierkante meter grote in volle bloei staande groepen vormen een betoverend gezicht, dat men niet gauw vergeet. In dezelfde omgeving vond ik *Trichocereus candicans* met mooie grote rode, gele, witte en lila bloemen. Ook groeit hier een *Airampo* met vrijwel violette bloemen, naast een *Cylindro-opuntia* met rood koperkleurige bloemen. Het moest zijn echter de in bloei staande groepen van *Cereus* Vatter nr. 15.

Herinneringen, heimwee, eenzaam doorleefde uren in onberoerde streken, trekken de verzamelaar en cactusliefhebber steeds weer naar de groeiplaatsen van deze stekelige scheppingen der natuur, die men wel tot de meest geheimzinnige en bizarre kan rekenen. U kwekers en liefhebbers wens ik genotvolle uren van vreugde en ontspanning toe!

Argentina, Mayo 1949.

Vert.: A. F. H. B.

* „maté”, een drank in Paraguay; thee, getrokken van de *Ilex paraguensis*.

Vragenrubriek.

VRAAG:

De heer G. S. te A. vraagt wat het beste is, Succulenten in een kas te plaatsen, in een pot of de planten zonder pot in het tablet te kweken.

ANTWOORD:

Mijn mening is, dat Succulenten, die men zonder pot plaatst in het tablet vooral, wanneer men de aarde vaak ververst en mest onderin het tablet aanbrengt, veel sneller en vaak veel forser groeien dan in potten, met uitzondering van de ultrasucculente vormen, die zonder pot in het tablet, een groot deel van het jaar veel te vochtig staan.

Over een snelle en forse groei zullen velen zich verheugen, maar zij vergeten dat de

natuurlijke groei van de meeste succulenten niet snel, doch langzaam is. Hoewel deze planten, gekweekt in hun eigen land of in streken met een gunstig klimaat zoals Californië of Zuid-Frankrijk ook gauw „groot” zijn, worden in ons land de langzaam gegroeide Succulenten veel sterker dan degene, die door een weelderig leven te snel zijn gegroeid. Planten bij ons in cultuur, die langzaam zijn gegroeid, kunnen tegen een stootje. Langzaam gaat zeker!

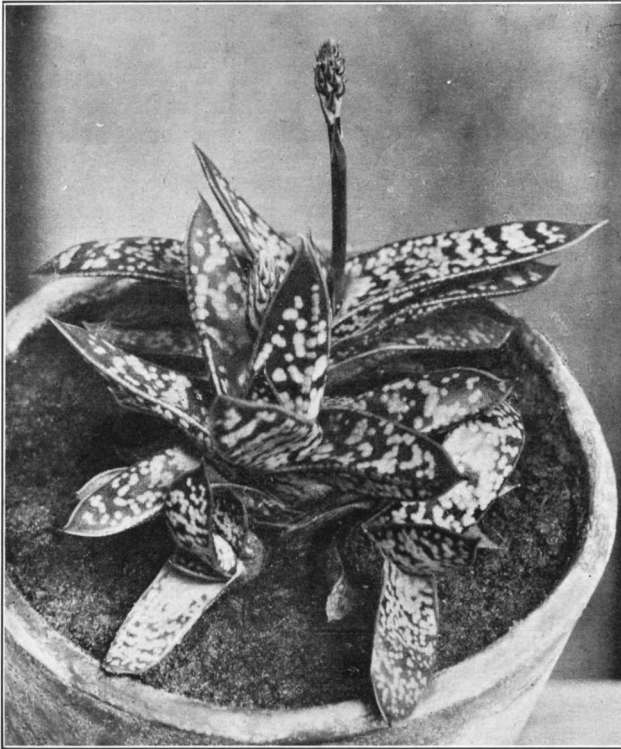
Krijgt men ongedierte of schimmel in het tablet dan wordt soms een hele partij planten het slachtoffer. Bij strenge vorst of lekkage kunnen planten in potten zonder moeite verzet worden. Ik acht het daarom veel veiliger Succulenten in potten te kweken.

J. J. E. v. d. Th.

Gasteria liliputana Poelln.

door A. J. A. Uitewaal.

Gast. liliputana Poellnitz in Fedde's Rep. 1938, p. 159; Jacobsen in Cact. and Succ. Journal (Am.) 1949, p. 82; *Gast. pulchra* Phillips (now Haw.!) in Flow. Pl. S. Afr. 1929, t. 360.

Gasteria liliputana

(foto: Uitewaal)

ASTERIA LILIPUTANA, de naam zegt het reeds, is een lilliputter onder de Gasteria's. Het is een zeer mooi getekend en sierlijk gevormd dwergplantje, dat bovendien rijkelijk stek vormt en dus haar weg spoedig in onze verzamelingen zal vinden.

BESCHRIJVING: Stam zeer kort, aan de basis gemakkelijk spruitend. Bladeren spiraalvormig in rozetten, de oudere sterk afstaand, omgebogen, de spits vaak iets teruggekromd, 2,5–6 cm lang, aan de basis krap 1 tot 1,5 cm breed, donkergroen, glanzend, gevlekt, lancetvormig, geleidelijk of min of meer plotseling toegespitst, met stekelpuntige spits, bovenzijde concaaf tot enigszins convex, aan de top vlak, onderzijde convex en met scheve kiel die aan de top de rand vormt. Vlekken groenachtig wit, rond, 1–2 mm groot, onregelmatig geplaatst en dik-

wijls onregelmatig ineenvloeiend, op de bovenzijde tamelijk talrijk, op de onderzijde talrijker, lichter van kleur en vaker ineenvloeiend waardoor verscheidene onregelmatige dwarsbanden gevormd worden. Randen naar de basis en kiel naar onderen met onregelmatig geplaatste, kleine, lichte of groenachtige tuberkeltjes, ongeveer vanaf het midden met fijngezaagde, aan de top echter gladde, witte of lichtgroene, zeer smalle, hoornachtige band. Bloemstengels 10–40 cm lang, met tamelijk veel bloemen; bloemsteeltjes knikkend, ca 1 cm lang met 5–6 mm lange bracteeën; bloemen ongeveer 1,5 cm lang, het gezwollen gedeelte (ca 5 mm breed en rood gekleurd) langer dan het buisvormige deel (ca 2 mm breed en groenachtig); de korte bloemslipjes stomp, afstaand.

Vindplaats van de typeplant: Peddie Road, 20 mijl van Grahamstown; komt verder op verschillende plaatsen in het gelijknamig district voor. De hier afgebeelde plant dank ik aan de vriendelijkheid van de heer H e r r e , Stellenbosch; ze werd verzameld door Mej. B r i t t e n in Pluto's Vale, nabij Grahamstown. Een bijzonderheid van deze plant is haar fraai blauwgroene kleur, in welk opzicht ze afwijkt van de oorspronkelijke beschrijving.

Aanvankelijk werd deze soort onder de naam *Gasteria pulchra* gepubliceerd, waarvan ze evenwel sterk afwijkt; een goede afbeelding van deze *Gasteria* vindt U in „Succulenta” 1932, p. 244. Ze moest dus worden omgedoopt, en Dr. K a r l v. P o e l l n i t z gaf haar de huidige aantrekkelijke naam. Nogmaals wil ik mijn vraag herhalen, wie van onze leden is in het bezit van *Gast. pulchra* (of van *Gastr. × pethamensis?*). Voor een plant of stek houd ik mij ten zeerste aanbevolen.

Aan de beschrijving van *Gast. liliputana* hebben wij nog slechts toe te voegen, dat de jongere bladparen in 2 tegenovergeplaatste rijen gesteld zijn, eerst later nemen de bladeren een gedraaide stand in, en wordt de kiel aangelegd. In beide gevallen is de plant evenwel bloeibaar, zoals bij nadere beschouwing ook op onze foto te zien is. Bloeiende exemplaren van deze soort zijn zeer gracieus.

Rijkdom

door G. D. D u u r s m a .

O NDER RIJKDOM versta ik niet in de eerste plaats zich bezitter weten van veel geld of goed. Rijkdom is: het zich rijk gevoelen. Een jonge werkmansvrouw, in haar nederige woning gezeten bij het simpele wiegje van haar kleine kindje, noemt dat haar rijkdom.

Zo gaat het ook met de Succulentenliefhebberij. Ik heb een eenvoudig man gekend, die vrijwel niets het zijne kon noemen, zelfs de rijkdom van een huwelijk had hij zich ontzegd. Hij leefde alleen in zijn meer dan schamel huisje. Bij die woning was een ruim erf, zoals men dit op de kleine dorpen veelal aantreft. Hier verbouwde hij zijn winterprovisie, aardappelen, boontjes, kool, enz. Hier had hij enige appel- en perebomen, wat bessenstruiken en een aardbeibed. Een afzonderlijke hoek, dicht bij het huis, diende als bloementuin. Hier kweekte hij letterlijk van alles, wat hij mooi of interessant vond, al schudden de burens wel eens het hoofd over die pollen gekweekte en wilde planten die door elkaar heen groeiden. Want, zag hij in het veld een aardige plant, dan nam hij die evengoed mee als wanneer hij hier of daar in een boerentuintje iets van zijn gading had gevonden. Die bloementuin was een deel van zijn rijkdom.

Maar in de luwte van het huis, dicht bij de zuidgevel, had hij een paar broeibakken getimmerd. En in die bakken stond zijn grootste rijkdom, een kleine succulentencollectie. Geen dure importen of zeldzaamheden. Ik zie ze nog voor mij, als we samen, voor de bakken gehurkt, zijn rijkdom beschouwden. Daar stond, iets in de schaduw van een

„rozen-geranium” — u weet wel, waarvan het blad bij wrijving zo heerlijk geurt (*Pelargonium roseum*), een prachtige Patrijsveeraloë, *Aloë variegata*, geflankeerd door *Gasteria maculata* en *G. verrucosa*, terwijl *Aloë aristata* daartussen nog juist een plaatsje buiten de felle zon kon vinden. Wat was hij intens blij, wanneer de laatstgenoemde drie zich in de voorzomer met een bloemstengel gingen tooien! Van *Haworthia attenuata* had hij, dank zij haar gemakkelijke vermeerdering, ettelijke rozetjes zo hier en daar tussen de andere planten geplaatst, en over haar spontane bloei verheugde hij zich niet minder. Meer naar voren, in de volle zon, stond een *Euphorbia globosa*, *Echeveria secunda glauca* en *Kleinia repens*, beide zo heerlijk blauw berijpt, met daarvoor een vlakke schaal met „spinneweb-huislook” (*Sempervivum arachnoideum*).

Dat was een schilderstukje, die kleuren-combinatie van grijs en blauw! En hoe lief bloeide *Ech. sec. glauca*, waarnaast ook af en toe een spinnewebrozetje haar helderrode bloempjes vertoonde. Geheel vooraan in de bak kroop een *Delosperma (Mesembryanthemum) echinatum* langs de andere planten heen, onafgebroken haar bloempjes vormend tussen de jonge, glinsterende bladparen; dat gaf een aparte bekoring, evenals in de nazomer wanneer een ver over de pot kruipende *Stapelia variegata* haar grillige bloemen vertoonde. Van de succulenten moet ik tenslotte nog noemen *Bryophyllum crenatum* met haar jonge plantjes op de onderste bladranden en een *Faucaria tigrina*, het altijd mooie „tjigerbekje”, dat ik hem eens vereerde.

Cactussen waren er natuurlijk ook, want die vond onze vriend eigenlijk wel het mooiste van alles. Het sortiment was niet groot, want de beurs liet niet toe een bestelling te doen. Alles werd van kleine stekjes opgekweekt, ergens op een buitenplaats vrijgevig geschonken en in triomf naar huis gebracht. Klein wat het sortiment, maar rijk de bloei. Ettelijke bollen van *Echinopsis Eyriesii*, waarvan de grootste het glas bijna raakten, bloeiden haast de gehele zomer. Wat een ongekende weelde was het, als de grote, smetteloos witte en sterk geurende trompetten zich in de zoele zomeravond ontplooiden. Dan werd het glas verwijderd en was de oude Cactuskoning niet bij z'n bakken weg te slaan! Een zestal planten van *Notocactus Ottonis* was niet minder mooi, die bloeiden ook altijd lang en rijk. Prachtig waren eveneens een paar grote exemplaren van *Echinocereus Salm-Dyckianus* en *E. Scheerii*, zo waardevol door langer dan een week openblijvende bloemen.

Mooier *Mammillaria longimamma* heb ik nooit gezien dan hier, die plant schijnt in een vocht opgevede bak het beste te aarden. Van *Mamm. bocasana*, *M. Wildii* en *M. pusilla* waren verscheidene planten aanwezig, ze bloeiden van het voorjaar tot de late herfst; en hoe mooi waren de overjarige koraalrode besjes bij laatstgenoemde. Daar tussen stonden kleine potjes met *Mammillaria gracilis*, ook zo'n echt liefhebbersplantje.

Een paar *Opuntia*soorten waren ook aanwezig, n.l. *Opuntia leptocaulis* met haar dunne, rijkvertakte stammetjes en *Op. Salmiana*, die zo dankbaar bloeit, doch zo venijnig prikt. Dit was in korte trekken het paradijs van onze oude succulentenvriend, waarmee hij de koning te rijk was. Van de Leeuwarder bloemenmarkt heb ik hem ook eens een *Chamaecereus Silvestrii* en een *Rebutia minuscula* meegenomen, beide vol knoppen. Het was het mooiste geschenk, waarmee hij vereerd kon worden.

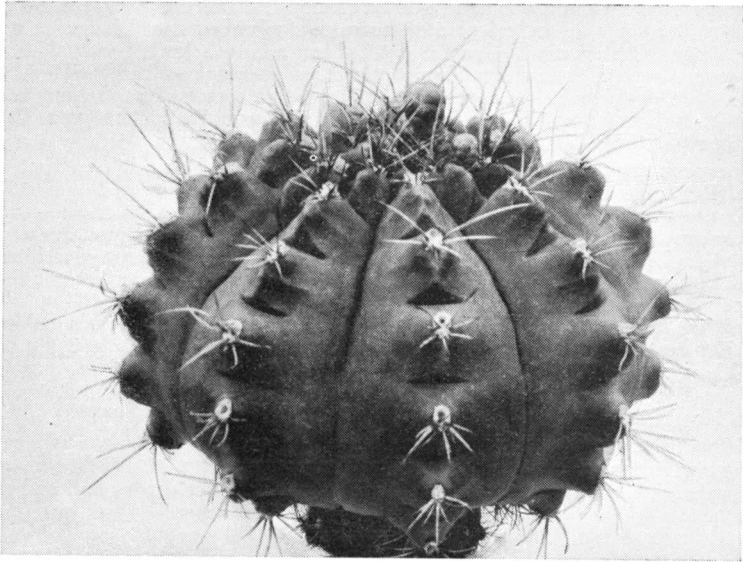
Meen echter niet, dat het onze vriend met z'n rijkdom altijd voor de wind ging. De tegenspoeden kwamen haast elke winter. Want ook 's winters moesten de planten in de bakken blijven. In huis was weinig plaats, maar het zat er ook niet aan de kachel de gehele nacht te laten branden. Slechts enkele Phyllocactussen en Epiphyllums, waarvoor in de bakken geen ruimte was, stonden gedurende vorstnachten in een met papier en zakken afgedekte kist. Dus werden de bakken in de late herfst door een dikke laag droog blad omgeven en het glas met eigengemaakte stromatten afgedekt, waarover dan nog oude zakken kwamen, het geheel met zware houten schermen afgesloten, waardoor het dekmateriaal tegen regen en sneeuw beschut was. Zo moesten de planten bij strenge vorst vaak een paar weken achtereen ingepakt blijven. Maar zodra het gevaar geweken was, werd het dek midden op de dag verwijderd en mochten de planten een paar uren van het winterzonnetje genieten. En in een oude duffel gedoken, genoot onze vriend meteen. Doch ondanks alle voorzorg eiste toch de winter vaak zijn offers. Dan waren de bakken in de winter soms half leeg geworden. Alle nog levende spruitjes werden zorgvuldig opgekweekt, hier en daar weer stekjes bijeengescharreld — en in de zomer waren de bakken weer vol. Wat een vreugde, wanneer, na een zachte winter, alles in leven gebleven was. Want juist die oude planten konden in de zomer zo rijk bloeien. Zo wisselden voor- en tegenspoed elkander af, maar ondanks alles, de liefhebberij bleef en de arme oude genoot van zijn rijkdom.

GYMNOCALYCIUM DAMSII (K. Sch.) Br. et Rose.

Echinocactus Damsii K. Schumann in: Gesamtbeschreibung der Kakteen, Nachträge 1898—1902, 1903, p.p. 119/120, fig. p. 119.

PLANT: plat kogelvormig, de top slechts weinig ingezonken, slechts weinig gebocheld, met op de jongste areolen reeds doorns.

RIBBEN: 10, later soms enkele meer, recht, door scherpe groeven van elkaar gescheiden en door duidelijke dwarse inkepingen in knobbels verdeeld; knobbels aan de onderzijde kinvormig naar voren staand; eerst lichtgroen, later donkerder, onder en bij de inkepingen der areolen gewoonlijk steeds lichtgroen; areolen 1,5 cm van elkaar, ellipsvormig, tot 3 mm in doorsnede (bij Schumann staat abusievel. 3 cm).

Gymnocalycium Damsii (K. Sch.) Br. et Rose. (foto: de Laet.)

DOORNS: tot 8, rand- en middendoorns niet duidelijk van elkaar te onderscheiden, priemvormig, in doorsnede rond, tot 1,2 cm lang, eerst wit en donker kastanjebruin gepunt, later grijs.

BLOEM: a. knop: uit bovenzijde areool, rond de top, kaal; b. vruchtbeginsel: zeer slank en in verhouding dun, licht geelgroen, dicht dakpansgewijs bekleed met eivormige, gepunte, lichtgroene, witgerande schubjes, kaal; c. buis: trechtvormig, wijnrood, bekleed als vruchtbeginsel, kaal; d. bloem: buitenste bloembladen groen, spits lancetvormig, aan de buitenzijde roodachtig; binnenste bloembladen zuiver wit, iets groter dan de eerste, fijn doornachtig gepunt en getand, e. meeldraden: in 2 groepen groeiend, een op het vruchtbeginsel rond de voet van de stamper, de andere op de binnenwand der bloembuis, wit; helmknopjes bruinachtig; f. stamper: wit, boven de helmknopjes uitkomend; 7 witte gespreide stempels.

VRUCHT: smal cilindervormig, geschubd, rood, 2,5 cm lang en 6 mm in doorsnede, kaal.

ZAAD: volgens Schumann, loos.

GROEIPLAATS: volgens Schumann in 't noorden van Paraguay, in Anisits.

TOELICHTING: Deze plant, die iets doet denken aan *Gymnocalycium Mihanovichii*, onderscheidt zich door haar eigenaardige kleur en de kleine bloemen met het opvallend dunne vruchtbeginsel. Het is de vraag of de door Blossfeld gevonden *Mihanovichii*, waarvan zaailingen zuiver wit bloeiden, geen *Damsii* zijn. In Tsjecho-Slowakije schijnt men thans een aantal van deze Blossfeld-zaailingen gesorteerd te hebben om hen verschillende variëteitsnamen te kunnen geven.

Berger vroeg zich af of *Damsii* wellicht een natuurhybride is. Zoals de meeste *Gymnocalyciums* groeit *Damsii* bij ons het beste geënt.

A. F. H. B.

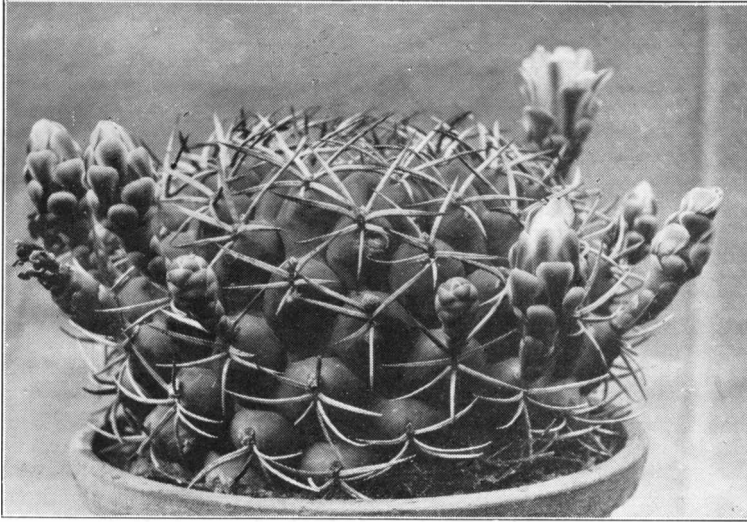
GYMNOCALYCIUM DE LAETII (K. Sch.) Br. et Rose.

Echinocactus de Laetii, K. Schumann in: Monatschrift für Kakteenkunde, 1901, p. 186, fig. p. 187.

PLANT: plat half kogelvormig tot kort zuilvormig; top slechts weinig ingezonken en zonder wol, bedekt door doorns; dof donkergroen.

RIBBEN: opgelost in spiraalvormig gestelde grote ronde knobbels, die niet met elkaar verbonden zijn; areolen 6 mm lang, met wit, weldra vergrijzend en daarna verdwijnend vilt.

DOORNS: gewoonlijk 7, samengedrukt, tenslotte grijs en dof, het bovenste paar het langste, tot 3 cm, gespreid gesteld.

Gymnocalycium de Laetii (K. Sch.) Br. et R.

(foto: de Laet.)

BLOEM: a. knop: afgerond, diep karmijnrood, verschijnt boven uit de areolen op de bovenste helft van de plant; b. vruchtbeginnel: slank cilindervormig, iets gebogen, olijfgroen, met afgeronde, olijfgroene en rose tot violet gerande schubjes, kaal. c. buis: kort, geschubd als vruchtbeginnel, kaal; d. bloem: totale lengte 5 cm, bloem opent zich zelden volkomen; buitenste bloembladen trapezium- tot spatelvormig, aan de basis vrijwel nagelvormig samengetrokken; binnenste bloembladen langwerpig (oblong), afgerond en fijn gepunt, roserood van kleur; e. meeldraden: deze reiken bijna tot aan de zoom van de bloembuis en groeien in twee groepen (etages); kleur wit, helmknopjes geel; f. stamper: vrij krachtig, wit, met 12 gele stempels.

VRUCHT: in verhouding zeer groot, lichtgroen en bruin getint.

ZAAD: klein, ongeveer 1 mm lang, mutsvormig, licht geelbruin, fijn wrattig met grote navelstreng.

GROEIPLAATS: Argentinië, Tucuman. Groeit in een vrij klein gebied tezamen met *Schickendantzii* en vormt daarmede overgangen. Wordt tezamen met *Gymnocalycium Saglionis* door de firma de Laet ingevoerd.

TOELICHTING: De hier afgebeelde plant is een foto van de originele importplant van de Laet, die door Schumann in 1901 bij de beschrijving werd gepubliceerd en door Bodeker de zuivere de Laetii wordt genoemd, (afkomstig uit het fotoarchief van onze bibliotheek). In zijn „Gesamtbeschreibung der Kakteen“ Nachträge 1898—1902, verschenen in 1903, trekt prof. Schumann *Echinocactus de Laetii* weer in als zijnde naar zijn opvatting gelijk aan *Echinoc. Schickendantzii* Web. Echter verschilt de Laetii van *Schickendantzii* door de zuiver ronde knobbels en de karmijnrode bloemknoppen, de schubjes op de bloembuis en de veel kortere, niet slanke en kaarsrechte bloembuis. Bodeker en Werdermann beschouwen de Laetii als een goede, zelfstandige soort.

A. F. H. B.

Het dubbele jubileum in Amsterdam.

OP 24 en 25 Juni 1949 heeft in Amsterdam het congres van Succulenta plaats gehad en wel in Amsterdam, omdat de Kring Amsterdam ongeveer tegelijkertijd haar zilveren jubileum herdacht. Succulenta bestond 30 jaar, de Kring Amsterdam 25 jaar. Deze beide gebeurtenissen hebben er ongetwijfeld toe bijgedragen, om het congres bijzonder goed te doen slagen.

Toen een kwart eeuw geleden enkele succulentenliefhebbers in Amsterdam bij elkaar kwamen om ervaringen uit te wisselen, plantjes te ruilen, gezamenlijk inkopen te doen of kwekers te bezoeken, waren dat veelal personen, die op toevallige wijze in het bezit van een vetplant waren gekomen en daarna wel iets meer van die planten wilden weten, en die het wel aardig vonden dat er op een vensterbank ook eens wat anders stond dan een pelargonium, een begonia of een clivia.

Wanneer op zo'n vergadering iemand een aantal stekjes van *Grassula lycopodioides* meebracht, of enige rozetten van *Echeveria Weingartii*, dan vond men dat een pracht aanwinst. Ook stekjes van *Echinopsis* gingen toen nog vlot van de hand.

Geleidelijk kwamen er echter ook leden, die meer van de planten wilden weten, die de planten gingen bestuderen en bepaalde soorten uit zaad kweekten. De belangstelling voor de wetenschap op dit gebied groeide langzaam en wie dit tweedaagse congres heeft meegemaakt, zal moeten erkennen, dat bij velen de liefhebberij voor succulenten is uitgegroeid tot een wetenschappelijk bestuderen van deze „gedoornde vrienden”.

Specialiseren behoorde vroeger tot de uitzonderingen, toch herinner ik mij, dat de Kring Amsterdam indertijd een lid telde, dat speciaal *C. peruvianus* monstrositeiten verzamelde. Hij had een groot aantal van die soort, en als er iemand met een plantje kwam, dat wat anders van vorm was, dan was hij er wild op, om dat aan zijn collectie toe te voegen.

Als men Dr. de Boer op het congres hoort spreken over zijn ultra-succulenten en in natura een klein deel van zijn prachtige collectie bekijkt, dan moet men wel bewondering hebben voor wat deze op dit gebied heeft weten te bereiken en ook voor het geduld, dat hij heeft, om door zaai- en kweekproeven vast te stellen, of er inderdaad in bepaalde gevallen sprake is van een soort of van een variëteit.

Ook hetgeen de heer Florschütz vertelde over het soortbegrip zal velen tot nadenken hebben gebracht. Heel dikwijls is het voor de liefhebbers zo eenvoudig: de naam, die er bij stond, toen zij het plantje kochten, is goed en dus heet die plant zo. En dat blijft het geval, ook al zien zij bij andere liefhebbers, dat hun plant niet lijkt op die, welke de ander onder dezelfde naam bezit. Heel dikwijls blijkt bij enig zoeken in de literatuur, dat de naam van een plant niet juist is, soms zelfs lijkt het, alsof de verkoper er maar een houtje, dat op de grond lag, bijgestoken heeft. En dat zou dan de naam zijn? De heer Florschütz heeft ons duidelijk gemaakt, dat het soortbegrip op zich zelf al tot grote moeilijkheden aanleiding geeft, doch dit mag geen aanleiding zijn, om te berusten en niet na te gaan, hoe het met de nomenclatuur van onze planten staat. Wondermooi was de collectie lantaarnplaatjes, die de heer Jansse ons liet zien. Vele van de gefotografeerde *Euphorbia's* hadden we nog nooit gezien en deze kleurenfoto's zullen veler belangstelling voor de *Euphorbia's* hebben gewekt. Wij mogen, gezien de ervaring uit het verleden, de overtuiging hebben, dat na kortere of langere tijd, ook die planten tot de collecties van de andere leden zullen doordringen.

Het congres vond plaats op Vrijdag en Zaterdag. De vooravond van de Vrijdag was gereserveerd voor een bezoek aan de Hortus Botanicus van Amsterdam. Een flink aantal personen was op tijd aanwezig, zodat een prettige rondgang door de Hortus kon worden gemaakt onder leiding van de hortulanus de heer J. Verschuur, een lid van Succulenta — ik zou haast zeggen: natuurlijk — die uiteraard de succulentenkas niet heeft overgeslagen. Enfin, die gelegenheid zou hij niet hebben gekregen; daar zorgden de congresgangers uit andere plaatsen wel voor.

Ook het bezoek op Zaterdagmorgen aan Artis, de dierentuin van Amsterdam, had een prettig verloop, ook hier werd de succulentenkas door iedereen bezocht. De gezamenlijke lunch mag stellig geslaagd heten.

Een verslag van hetgeen op de jaarvergadering besproken werd, verschijnt natuurlijk te zijner tijd in ons orgaan. Uitdrukkelijk moet worden geconstateerd, dat de stemming op het congres goed was en dat niemand spijt heeft gehad, dat hij op 24 en 25 Juni de moeite genomen heeft het congres te Amsterdam bij te wonen. Ongetwijfeld zal het aan-

tal bezoekers van onze congressen in de komende jaren toenemen, want wij mogen aannemen, dat er een vaste kring van belangstellenden bestaat die present zijn als zij hun kennis van onze gedoornde vrienden kunnen verrijken en die graag de gelegenheid waarnemen hun medeleden te ontmoeten.

Dat op dit congres de drie personen, die vanaf de oprichting van de vereniging Succulenta lid zijn geweest, het erelidmaatschap werd aangeboden, verleende aan deze bijeenkomst een bijzondere betekenis.

G. J. Mol.

Uit de praktijk

In September zijn de succulenten nog volop aan de groei. Dit betekent niet, dat men ze nog steeds flink moet begieten. Integendeel, met de watergift dient thans wel de uiterste voorzichtigheid te worden betracht. Kasbezitters doen er goed aan hun planten tot 15 September alleen nog bij warm weer vóór 's morgens twaalf uur wat water te geven, indien de potkluiten droog zijn. Gieten over de kop is nu voor cristaten, behaarde en zodevormige planten beslist uit den boze. Het kan goed gaan, doch het kan ook veel – vaak de mooiste – exemplaren kosten. De watergift moet zo gering zijn, dat de planten des avonds wederom droog zijn. Van 15 tot 30 September geve men niet dan bij uitzondering een weinig water, daarna in het geheel niet meer. Planten welke in een platte bak ingegraven zijn dient men na Augustus geen water meer te geven. Zij hebben voldoende aan het optrekkende vocht; op lage gronden zullen zij veelal zelfs te vochtig staan. Men zette daarom de potten niet in doch op de aarde.

Planten welke in de tuin staan ingegraven dienen in September te worden binnengehaald. Wacht hier niet te lang mede. De weersgesteldheid is in ons land na 31 Augustus voor buitenstaande succulenten in de regel veel te vochtig en de planten hebben hiervan, zoals vaak eerst later blijkt, ernstig te lijden.

In tegenstelling tot andere cactussen dienen Phyllo's nog regelmatig vochtig – niet nat – te worden gehouden. Zorg in ieder geval, dat zij niet geheel uitdrogen.

Epiphyllums geve men een weinig rust. Aangezien flinke bloemknoppen zich vrijwel uitsluitend zullen vormen aan de volgroeide geledingen, neme men de zwakke, te laat gevormde leden weg. Het is gewenst de planten min of meer droog te houden tot de knoppen goed zijn doorgekomen. Daarna kan men haar geleidelijk weer wat water geven. Opdat de verzameling goed door de winter kome, moet zij zoveel mogelijk worden afgehard. De kasdeur dient – ook bij minder gunstig weer – tot eind September dag en nacht open te blijven, daarna bij goed weer uitsluitend nog des daags. Indien men zijn planten in een platte bak kweekt, passe men bij gunstig weer tot 15 September dag en nacht de openluchtcultuur toe. Na laatstgenoemde datum kan men de ramen bij droog weer tot 30 September alleen nog overdag verwijderen, terwijl des nachts gelucht moet worden.

Bakbezitters, die over voldoende dek materiaal beschikken, behoeven hun planten niet zo vroeg binnen te halen. In ons land is het vaak zelfs mogelijk ze tot half December in de bak te houden. Een goed gebouwde bak kan tegen een flinke nachtvorst voldoende worden gedekt.

Tot slot nog een verrassing. Een der leden van de vereniging stelt enige mooie plantjes beschikbaar voor:

- 1e. het lid dat in de maanden September en October de meeste nieuwe leden aanbrengt;
- 2e. het lid dat over November en December het meest zijn (haar) best doet het leden-tal te vergroten;
- 3e. de twee leden die over het jaar 1949 voor de meeste nieuwe leden zorgden.

Schrijver dezes mag alleen verklappen, dat het alleszins de moeite waard is tot de prijs-winnaars te behoren. Zorgt, dat U behoort tot een der gelukkigen.

P. F. Diemel.

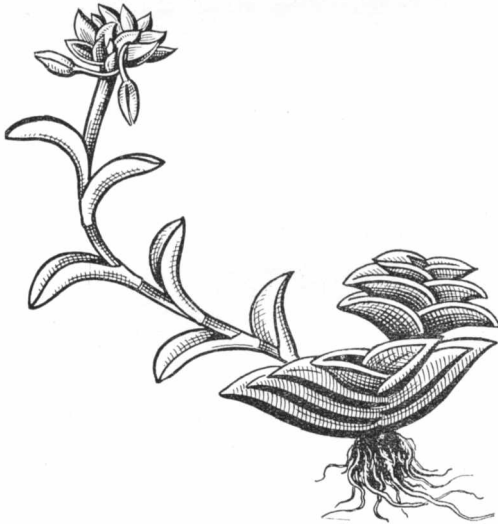
Tradescantia navicularis Ortg.

door L. J. Berkhout.

HAAST bij iedere succulentenliefhebber treft men planten aan, die eigenlijk in de verzameling niet thuis horen. Hier is naar mijn mening helemaal niets op tegen; een beetje afwisseling is vaak gewenst om een fleurig geheel te krijgen.

Tot de bedoelde planten behoort o.a. *Tradescantia navicularis*. In 1947 trok deze plant bij een mijner kennissen, ook een vetplantenverzamelaar, mijn aandacht door de compacte groeiwijze; ik kreeg een stekje met de mededeling, dat de plant nog nooit had gebloeid.

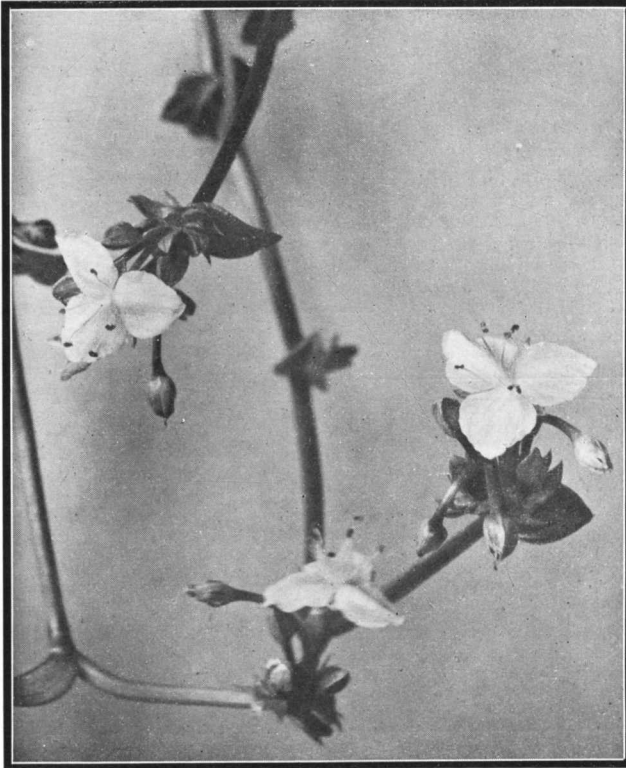

Het was een nietig stekje met drie blaadjes; in het najaar was het nog niets veranderd, en van groei was vooreerst geen sprake meer. In Maart '48 hing het leven van mijn plantje figuurlijk en letterlijk nog maar aan een (zijden) draadje, want alleen 'n verdroogd, draadfijn stengeltje verbond het plantje met de aarde. Ik heb het toen maar weer als onbewortelde stek behandeld en het in verse aarde, gewone zwarte bollengrond, gezet. Na enkele weken, toen er groei te bespeuren

was, heb ik tamelijk veel water gegeven. De plant begon een stengel te vormen, de blaadjes, die eerst slechts enkele millimeters van elkander verwijderd waren, kwamen op een afstand van 3 cm van elkaar te staan. Half Juli vertoonde zich een bloemknop, en op het eind van Juli was de eerste bloem geopend. De bloeiende rank was 25 cm lang, en daar de plant niet in het tablet, doch op een plank stond, groeide ze in een bocht naar het glas toe. Dagenlang verwachtte ik het opengaan van de knop; ten slotte werd mijn geduld beloond met een fraai lila gekleurd bloempje ter grootte van een halve gulden. Later vormde de plant nog twee ranken, die ook bloeiden. Bij zonnig warm weer en een temperatuur van boven 90° Fahr. duurt de bloei slechts 6 uur en wel van 9 tot 3 uur. Bij donker weer en een temperatuur van 60° Fahr. komen de bloemen niet open; ze wachten rustig, totdat de vereiste temperatuur is bereikt. De eerste bloeibare rank was half September nog niet uitgebloeid; 5 knoppen van de 13 moesten nog uitkomen.

De plant staat in een doormidden gezaagde azaleapot, dus meer in een bakje dan in een pot. Ik houd de plant matig vochtig; door deze behandeling ontstaat een gerekte groeiwijze; bij droge cultuur blijft de plant veel meer

gedrongen, de bladparen sluiten dan vast aaneen. Men begrijpt dan ook de naam van de plant; *navicula* is het verkleinwoord van *navis*, dat schip betekent. De samengedrongen blaadjes vormen een schuitje, hetgeen op de foto, voorkomende in het werk van *J a c o b s e n*: „Die Sukkulenten” duidelijk te zien is, evenals op de tekening welke hierbij afgebeeld is.

Bloeiwijze *Tr. navicularis*

(foto: Uitewaal).

Tradescantia navicularis behoort tot de familie der *C o m m e l i n a c e a e*. Haar vaderland is Peru. De bloeiwijze bestaat uit een bijscherm, hetwelk kort gesteeld is. De bloemen zijn 3-tallig; ze hebben 3 kelkbladeren, 3 kroonbladeren (losbladig) en 6 meeldraden. De meeldraden zijn behaard zoals bij vele *Tradescantia*-soorten. Deze haren zijn een bekend object voor het demonstreren van de protoplasmastroming, die n.l. onder het microscoop zeer goed bij deze haren te zien is; een korte, voor ieder bevattelijke beschrijving hiervan geeft *Dr J a c. P. T h i j s s e* in *Verkade's album „De bloemen in onzen tuin”*, pag. 7.

Tekeningen: *W u r t z*.

Interessante Euphorbia's

door J. A. Janse

Sectie: *Diacanthium* Boiss.

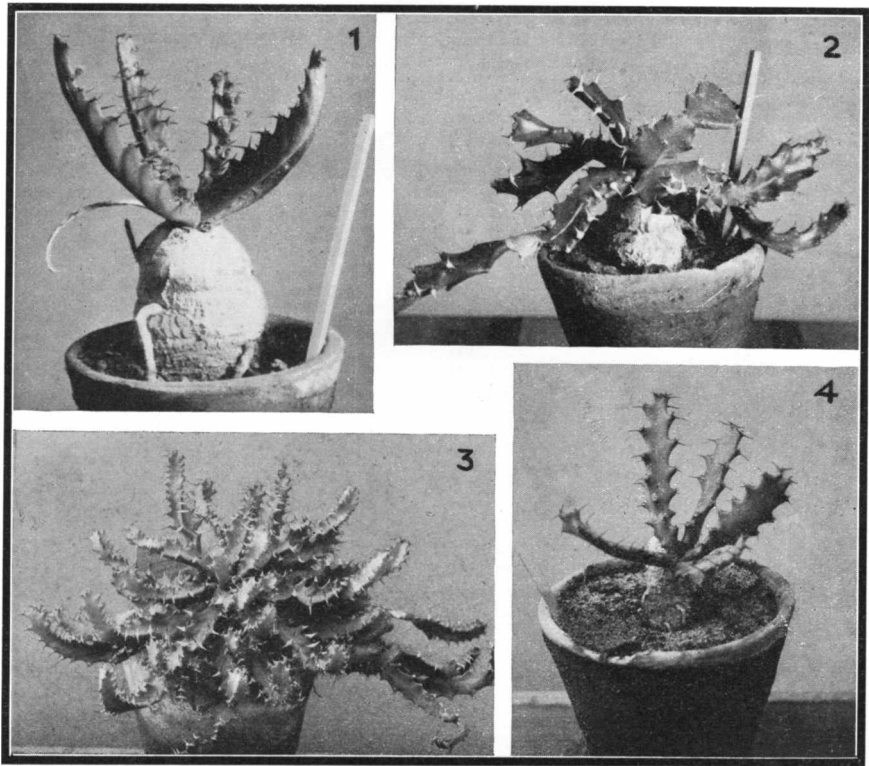

Fig. 1. *Euph. stellata*; een exemplaar met uitsluitend 2-kantige takjes en de zig-zag-vormige tekening op de bovenzijde. — Fig. 2. *Euphorbia stellata*; de takjes van deze vorm zijn diepgroen zonder de zig-zagtekening. — Fig. 3. *Euphorbia squarrosa*; alle takjes zijn 3-kantig en min of meer spiraalvormig gedraaid. — Fig. 4. *Euphorbia squarrosa*?; een jonge importplant, aanvankelijk met 2-kantige takjes, een 3-kantige tak echter reeds zichtbaar. (foto: Janse).

Berger geeft in zijn bekende boekje „Sukkulente Euphorbien” de beschrijving van een groepje Euphorbia's, die hij „Scolopendriae” noemt en die gekenmerkt zijn door hun dwergachtige groei, met korte, dikke, houtachtige stam, waaruit een groot aantal vlezig, twee- tot vierkantige zijtakken ontspringen. De kanten van deze takken dragen evenals de andere soorten der sectie *Diacanthium* de bekende doornparen.

Tot dit groepje behoren enkele Euphorbia's, die reeds zeer lang bekend zijn en gedeeltelijk reeds in de 18e eeuw in Europa werden ingevoerd. In onze kwekerijen treffen wij daarvan nogal eens exemplaren aan, meestal onder de naam *E. uncinata* of *E. scolopendria*. De eerste naam is afkomstig van Decandolle en prijkt onder een fraaie plaat van het bekende plaatwerk „Plantes Grasses” (t. 151), terwijl wij de tweede naam te danken heb-

ben aan James Donn, destijds directeur van de botanische tuin te Cambridge, die van deze plantenverzameling enige malen een catalogus uitgaf.

Beide namen zijn, zoals uit het hiernavolgende zal blijken, synoniemen. Ik wil in dit artikeltje de naam „Scolopendriae” als groepsnaam alleen maar uit praktische overwegingen gebruiken, want het staat wel vast, dat ze als subsectienaam nauwelijks te verdedigen is.

Tot dit „kunstmatige groepje” behoren dan:

E. stellata Willd., *E. squarrosa* Haw. en *E. micracantha* Boiss.

De eerstgenoemde soort is een plant, waarvan wij reeds in de 18de eeuw enkele interessante afbeeldingen aantreffen. De oudste hiervan is die, welke Nicolaas Meerburgh (1734–1814) gaf in zijn zeldzame en mooie plaatwerk „Plantae rariores vivus coloribus depictae” in 1789. De plant van *E. stellata* Willd., welke hierin wordt afgebeeld, was door Carl Peter Thunberg uit Zuid-Afrika naar de botanische tuin te Leiden gezonden, waarvan Meerburgh toen hortulanus was. Thunberg ontdekte deze soort in 1774 in het Uitenhage district. Meerburgh gaf aan deze plant de naam *E. procumbens* een naam, welke echter reeds voor een andere Euphorbia was gebruikt. Willdenow heeft haar daarom in 1799 als *E. stellata* beschreven. Dit neemt niet weg, dat dezelfde soort gedoemd was nog enkele namen te ontvangen, waardoor latere schrijvers nogal eens in de war zijn gebracht. Daarvan noemen wij: *E. uncinata* Dec., *E. radiata* Thunb., *E. scolopendria* Don, en *E. scolopendrea* Haw.

Een andere zeer interessante afbeelding is die van Le Vaillant, een Frans natuurvorser, die uitgestrekte reizen in Zuid-Afrika maakte tussen 1780–85 en daarover een zeer levendig reisverhaal schreef. Ook de mooie, reeds hierboven aangehaalde plaat van Redouté in Decandolle's *Plantes Grasses* geeft een goede indruk van de plant.

Hieruit blijkt dat bij *E. stellata* Willd. de zijtakken steeds slechts tweekantig zijn en wel met een bolle onderzijde en een vlakke of enigszins holle (gootvormige) bovenzijde, terwijl de kanten zeer regelmatig met doornparen zijn bezet. Soms ziet men op de bovenzijde een zigzag lopende middenstreep, die telkens afwisselend links en rechts zijtakjes vormt naar de kanten. Zeer duidelijk is deze bonte tekening op Meerburgh's plaat, zeer flauw is zij aangeduid bij Decandolle's afbeelding. De meeste planten van *E. stellata*, die wij in cultuur vinden, hebben die bonte tekening niet, doch in fig. 1 beelden wij een exemplaar af, waarin ze zelfs op de foto min of meer duidelijk te zien is. Dit exemplaar, dat helaas tijdens de hongerwinter doodgegaan is, vertoonde die tekening in de juist gevormde takjes duidelijk, later verflauwde de tekening iets, zonder echter geheel te verdwijnen. Hierdoor wordt wel aangetoond, dat het een niet erg constant kenmerk is, dat blijkbaar sterk door uitwendige omstandigheden kan worden beïnvloed. Zeer duidelijk vertoont dit exemplaar echter tweekantige takken met holle bovenzijde.

Figuur 2 vertoont een andere plant van *E. stellata* Willd., die nimmer de bonte tekening vertoonde en hoewel de takken steeds twee-kantig waren toch een geheel afwijkende groeiwijze laat zien. Ten eerste zijn de zijtakken meer naar beneden gebogen en verder groeien ze onregelmatiger, vertonen nu en dan een sterke asdraaiing van de kanten en veel sterker wisselende breedte van de zijtakjes, die nu en dan sterk ingesnoerd zijn.

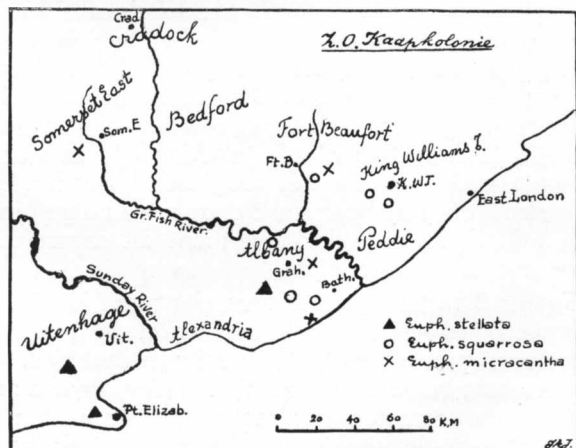
Wie de afbeeldingen, welke Dyer, White en Sloane geven, met deze planten vergelijkt, ziet, dat de meeste exemplaren meer op fig. 2 gelijken; sterke overeenkomst is er bijv. te zien van deze plant met fig. 810.¹⁾ *E. squarrosa* Haw., werd beschreven in 1827 naar exemplaren ingevoerd door James Bowie en N. E. Brown deelt mede, dat één der exemplaren hem nog in 1875 in staat stelde een beschrijving op te stellen. Bovendien had hij twee aquarellen tot zijn beschikking, die in 1824 en 1827 naar de originele exemplaren van Bowie waren gemaakt, zodat wij wel als vaststaande kunnen aannemen, dat zijn beschrijving correct is. Hij beschrijft *E. squarrosa* als drie- (vier-?) kantig, de takjes min of meer gedraaid, donkergroen zonder bleke tekening. Hierin liggen dan ook de belangrijkste verschilpunten met *E. stellata* Willd.

Fig. 3 laat een plant zien, die met deze omschrijving zeer goed overeenkomt en verder vrijwel hetzelfde type vertoont als fig. 815 en 818 van White, Sloane en Dyer. Het interessante is echter, dat deze grote plant, afkomstig uit een kwekerij te Haarlem, enkele jaren geleden toen ik haar in min of meer verwaarloosde toestand verwierf nog vele tweekantige takjes vertoonde en veel meer aan het type afgebeeld in fig. 2 deed denken; in de laatste jaren door goede verzorging opnieuw aan de groei gekomen, begonnen de tweekantige takken echter alle een derde rib te vormen en min of meer spiraalvormig te draaien. Nu na twee jaren zijn de oude tweekantige takken vrijwel niet meer te vinden. Hieruit blijkt wel hoe weinig constant ook dit kenmerk is.²⁾

Er blijkt hier weer uit, dat bij vele Zuid-Afrikaanse succulenten nauw verwante „soorten” zeer moeilijk kunnen worden onderscheiden op grond van enigszins constante kenmerken.

E. micracantha Boiss. werd in 1860 beschreven naar materiaal verzameld door Drège (no. 8206) tussen de Zurebergen en Klein Bruintjes Hoogte en tussen de Visrivier en Fort Beaufort. Zij is gekenmerkt door constant vierkantige takken. Berger heeft deze soort blijkbaar eens in cultuur gehad, want hij beschreef haar opnieuw en gaf er een nieuwe naam aan, die als synoniem natuurlijk moest vervallen. Helaas is *E. micracantha* bij ons nog niet in cultuur.

Tenslotte geven wij een klein verspreidingskaartje van deze drie soorten, waaruit blijkt dat ze alle in dezelfde districten van Zuid-Afrika en wel in de Z. O. Kaapprovincie worden gevonden. *E. micracantha* gaat 't verst naar het Noorden en wordt tot in Cradock District aangetroffen. *E. stellata* blijft dicht bij de kust en is zelfs dicht bij P. Elizabetha gevonden. *E. squarrosa* heeft misschien 't meest beperkte woongebied.

¹⁾ Vergelijk ook afb. in Succ. Vol. 22 : 50 (1940) = *E. stellata* Willd.

²⁾ *E. uncinata* afb. no. 71 in „Vetplanten” door A. J. v. Laren (1932) is eveneens een *E. squarrosa* Haw.

Succulenten

J. KROON
Cactuskweker

Kwekerij: Veurseweg 64-66 - Postadres: Donklaan 17, Voorschoten.

Verenigingsnieuws

KORT VERSLAG van het congres ter gelegenheid van het 30-jarig jubileum der vereniging en het 25-jarig bestaan der afd. Amsterdam, gehouden op 24 en 25 Juni 1949 in de Hortus Botanicus te Amsterdam.

Op Vrijdagavond 24 Juni om zeven uur verzamelden zich 64 leden van onze vereniging bij de ingang van de Hortus Botanicus te Amsterdam om de feestelijke alg. vergadering der vereniging bij te wonen.

Voordat deze vergadering een aanvang nam, had een rondleiding plaats door de botanische tuin onder leiding van de hortulanus, de heer J. Verschuur.

Om half negen bevonden zich alle aanwezigen in de aula van het gebouw, waar verscheidene bloemstukken de zaal een feestelijk aanzicht gaven.

De voorzitter van de afd. Amsterdam, de heer G. J. Mol, verwelkomt alle aanwezigen en biedt namens deze afdeling, de voorzitter van Succulenta, een prachtige voorzittershamer aan. De voorzitter, de heer A. F. H. Buining, dankt met enkele hartelijke woorden de afd. Amsterdam voor dit mooie geschenk, opent de vergadering met welkomwoorden tot de leden der vereniging, dankt de betrokken autoriteiten voor het gebruik van de aula en leest vervolgens enkele telegrammen en gelukwensen voor. De afgevaardigden der afdelingen bieden hun gelukwensen aan, waarna men overgaat tot de agendapunten.

De notulen van het vorige congres worden zonder wijziging goedgekeurd.

Het jaarverslag over 1948 vermeldt de vooruitgang van het tijdschrift, een aanwas van 90 nieuwe leden, de vervaardiging van een folder, het oprichten der afd. Nijmegen, verschillende tentoonstellingen van de afdelingen, twee radiovoordrachten en het verzenden van 1245 poststukken. Voorts deelt de secretaresse mede dat in de afgelopen week 't 443ste lid werd ingeschreven.

Daarna volgt het verslag van de penningmeester. Het saldo is gedurende 1948 met een bedrag van f 724,67 ingeteerd en bedraagt per 1 Januari 1949 f 1732,83. Hiervan moest dan nog worden betaald, het Nov.-Dec. nummer 1948, en de onkosten van voorzitter, bibliotheek, secretariaat, redactie en penningmeester.

Vervolgens zijn drie hoofdbestuursoenominen aan de orde. De heren G. J. Mol en J. A. Jansen worden herkozen. In de plaats van de heer A. J. J. v. Hoorn

wordt de heer C. H. Smulders te Eindhoven benoemd.

De begroting voor het jaar 1949 wordt door de penningmeester voorgelezen, waarna de voorzitter de financiële toestand bespreekt en constateert, dat de hoge drukkosten van het tijdschrift van dien aard zijn dat, wil men er niet financieel op achteruit gaan, hij het voorstel moet doen, de contributie voor het jaar 1950 te brengen van f 4.00 op f 5.00. Dit voorstel lokt enige discussie uit, doch de afgevaardigden der afdelingen zijn er grotendeels van overtuigd, dat geen andere oplossing mogelijk is, zodat het voorstel wordt aangenomen.

De heren Jansen en Bannink uit Amsterdam worden benoemd in de commissie tot nazien van de rekening en verantwoording over het jaar 1948.

De afd. Zaanstreek verklaart zich na enige bespreking bereid in het jaar 1950 het congres te ontvangen.

Bij de ingekomen stukken was een schrijven van de heer Bostelaar uit Middelburg, inhoudende een verzoek om te trachten deviezen te bemachtigen voor zadenimport. De Voorzitter merkt op, dat hiervoor zeer zeker geen deviezen zullen worden verstrekt, doch dat de zadenlijst in Succulenta heel veel soorten zaden beschikbaar stelt, ook uit Zuid-Amerika, zodat men een goede keus kan maken.

De vervaardiging van insignes komt nog ter sprake. Tot nu toe was de opgave zeer gering. De secretaresse wordt verzocht nogmaals een oproep te plaatsen in het tijdschrift, waarna kan worden besloten of tot vervaardiging kan worden overgegaan.

Bij de rondvraag-beziet de heer Uitewaal met de heer v. d. Velde nog de mogelijkheid, de kosten van het tijdschrift te verlagen. Dit zou mogelijk zijn, door een grotere letter te gebruiken of vier maal per jaar het tijdschrift uit te geven. De vergadering was echter algemeen van oordeel, dat op deze wijze de financiële toestand niet verbeterd mocht worden.

Na nog enige vragen en beantwoordingen sluit de voorzitter de alg. verg. met een dankwoord aan alle aanwezigen en vestigt de aandacht op de belangrijke voordrachten, welke de volgende middag zullen plaats vinden.

Zaterdagmorgen, negen uur, kwamen de leden wederom bijeen in Artis, voor een rondleiding door tuin en kassen.

Zaterdagmiddag, twee uur, waren 60 leden aanwezig in de aula van de Hortus Botanicus. Mr. Roan, de onvermoeide

Flinke sortering

Cactussen en andere Vetplanten

bij **W. J. van Kempen**

★ **Driehuizerweg 327 - Brakkestein, Nijmegen - Telef. 23377**

secretaris van de National Cactus and Succulent Society, werd door de voorzitter van Succulenta hartelijk welkom geheten.

De heer Florschütz, als eerste spreker, behandelde in zijn voordracht de nomenclatuur en het soortbegrip bij de planten.

De tweede spreker, de heer J. A. Jansen, besprak de Euphorbia's, waarbij mooie lichtbeelden in kleuren werden vertoond. Dr H. W. de Boer, als derde spreker, bracht ons naar Zuid-Afrika en liet de daar voorkomende interessante Lithops-soorten zien.

Op deze voordrachten, kunnen wij, jammer genoeg, niet dieper ingaan, daar plaatsgebrek noodzaakt kort te zijn.

Na deze voordrachten dankt de voorzitter alle sprekers hartelijk voor hun welwillende medewerking en doet de aanwezigen het voorstel om drie leden, die vanaf de oprichting van Succulenta lid zijn, het ere-lidmaatschap der vereniging aan te bieden. Het zijn de leden: de heren G. D. Duursma, J. J. Verbeek Wolthuys en Mej. M. C. Karsten. Dit voorstel wordt bij acclamatie aangenomen.

Een tweede voorstel om te komen tot een bijeenkomst gedurende een weekeinde in de winter in de Volkshogeschool Grasheuvel bij Amersfoort zal nog nader in het tijdschrift worden uitgewerkt.

Hierna sluit de voorzitter het congres en dankt alle leden voor hun aanwezigheid. Tijdens het congres werd een fotowedstrijd gehouden. De inzendingen waren talrijk en prachtige opnamen waren ten toon gesteld. De eerste prijswinnaar werd Br. Aquilas Wouters te Nijmegen, de tweede prijs werd gewonnen door de heer P. K. Lensselink te Goor en de derde prijs behaalde Dr C. L. Har ders te 's-Gravenhage.

SERETARESE.

Bestuursmededelingen

Daar ondergetekende van 17 September tot 10 October buitenslands verblijft, wordt men vriendelijk verzocht gedurende die tijd voor het secretariaat be-

stemde correspondentie, die niet op antwoord wachten kan, te richten aan Mej. J. J. E. van den Thoor, Elburgerweg 57, Apeldoorn.

J. GRULLEMANS-VAN BERGHEM.
Secretaresse.

NIEUWE LEDEN:

K. Christijn, Lackborslei 253, Deurne N., België

C. Bravenboer, Kethelweg 116, Vlaardingen.

J. J. A. van Hemert, 1e Volksbelang 12, Nijmegen.

Dr. A. C. M. Lips, Torenweg 17, Nijmegen
Chr. de Ringh, Wooldseweg 14, Winterswijk.

J. Vierstraete, Paulus Potterstraat 45, Nijmegen.

P. Zuiderhoek, J. v. d. Doesstraat 108, 's-Gravenhage.

Jac. Kroes, Copernicuslaan 13, 's-Gravenhage.

C. v. Leeuwen, Oude Singel 116, Leiden.

A. Jetten, Brakkensteinweg 46, Nijmegen.

M. de Ligt, Haagweg 147, Monster Z.-H.
Mevrouw Grandia, Zanenlaan 76, Haarlem-Noord.

Mej. S. Riemens, Bosch en Vaartstraat 29, Haarlem.

J. S. Kouwer, v. Peltlaan 159, Nijmegen.

N. Schumacher, Amazonenstraat 42 I, Amsterdam-Z.

J. Ramp, Paulus van Vianenstraat 6, Utrecht.

C. H. Schipper, Rozenstr. 130, Hilversum.

L. Verheijen, Marterstraat 18, Nijmegen.

Ruil- en Verkoopaanbiedingen

Ruilaanb. t.e.m. 10 regels voor leden-liefhebbers gratis. Overige annonces voor deze rubriek 30 ct per regel.

Wie heeft ter overname: Strasburger, Lehrbuch der Botanik für Hochschulen; V. Wettstein, Handbuch der Systematischen Botanik, die ik voor studie dringend nodig heb. W. Boers, Kamp Geesbrug, Kamer 4, Nieuweroord Dr.

import
export

Cactussen en andere Succulenten

telefoon 332556
postrekening 172446

F. Jansen Leyweg 24
's-Gravenhage, post Loosduinen